

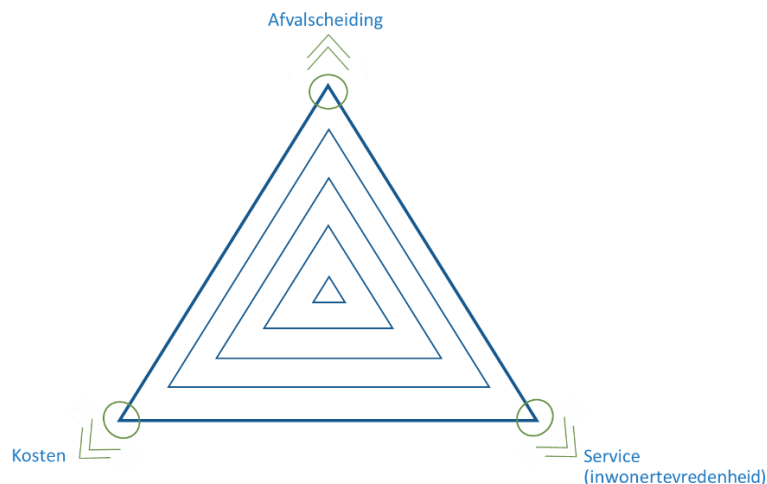
Startnotitie GGP Koggenland

1. Inleiding

- Tot dusverre is er sprake van gezamenlijk afvalbeleid in CAW-verband.
- Het regionaal afvalbeleidsplan 2012-2016 moet worden vernieuwd. De CAW-gemeenten willen een eigen Gemeentelijk Grondstoffenplan (GGP) met gemeente specifieke ambities en maatwerkkeuzes over de wijze van inzameling.
- De zeven CAW-gemeenten zijn gestart met de opstelling van een individueel GGP. Dit GGP vormt een belangrijk beleidskader voor onder meer de nieuwe dienstverlenings-overeenkomst (DVO), die momenteel tussen de individuele gemeenten en HVC in ontwikkeling is.
- Deze notitie trapt het GGP-traject af, legt een inhoudelijke basis en geeft inzicht in het proces (stappenplan en planning). Tevens wordt in de startnotitie uiteen gezet hoe de interactie met inwoners en maatschappelijke organisaties plaats gaat vinden.

2. Huidige prestaties

De prestaties in het afvalbeheer worden in het GGP vanuit drie invalshoeken belicht: afvalscheiding, service (inwonertevredenheid) en kosten.

Ten opzichte van vergelijkbare gemeenten kan de score van Koggenland als volgt worden samengevat: de afvalscheiding is goed, de service wordt door inwoners gewaardeerd op een 7,4 en de afvalbeheerkosten zijn hoog. Hieronder volgt per aspect een korte toelichting.

Afvalscheiding

Het afvalscheidingspercentage is sinds 2015 gestegen, van circa 60% naar 74% in 2017. De hoeveelheid restafval is fors gedaald van 212 kg naar 144 kg per inwoner. De landelijke doelstelling van 100 kg restafval komt in beeld, maar wordt nog niet gehaald. In bijlage 1

wordt verder op de afvalscheidingsprestaties ingegaan en de samenstelling van het restafval geanalyseerd. Daaruit blijkt dat er in het restafval nog waardevolle grondstoffen zitten (w.o. GFT, oud-papier en plastic, blik en drinkpakken). Het kan qua afvalscheiding dus nog beter.

Service

Inwoners kunnen afval op een laagdrempelige en eenduidige manier aanbieden. De voorzieningen die daarbij worden geboden, de inzamelfrequenties en openingstijden van de afvalbrengrstations zijn vergelijkbaar met die in veel andere gemeenten. Inwoners waarderen de dienstverlening en geven de dienstverlening een rapportcijfer van 7,4. In het recent uitgevoerde belevingsonderzoek worden ook diverse verbeterpunten genoemd, waaronder:

- betere voorlichting over wat er met het gescheiden ingezamelde afval gebeurt;
- hoe afval moet worden gescheiden;
- de netheid van de aanbiedplek (netjes terugzetten containers, geen rommel achterlaten op aanbiedplek).

Kosten

De huidige afvalbeheerkosten die HVC de CAW- gemeenten in rekening brengt zijn historisch bepaald en zitten met circa € 273 per aansluiting aan de hoge kant. Met HVC is in 2004 een vast en integraal tarief voor afvalinzameling en verwerking overeengekomen. Dit tarief, dat jaarlijks is geïndexeerd, weerspiegelt niet meer de werkelijke inzamel- en verwerkingskosten. In de nieuwe DVO wordt uitgegaan van een transparante kostenopbouw en ingezet op lagere afvalbeheerkosten. Eind dit jaar/begin 2019 ontstaat helderheid over de nieuwe tarieven.

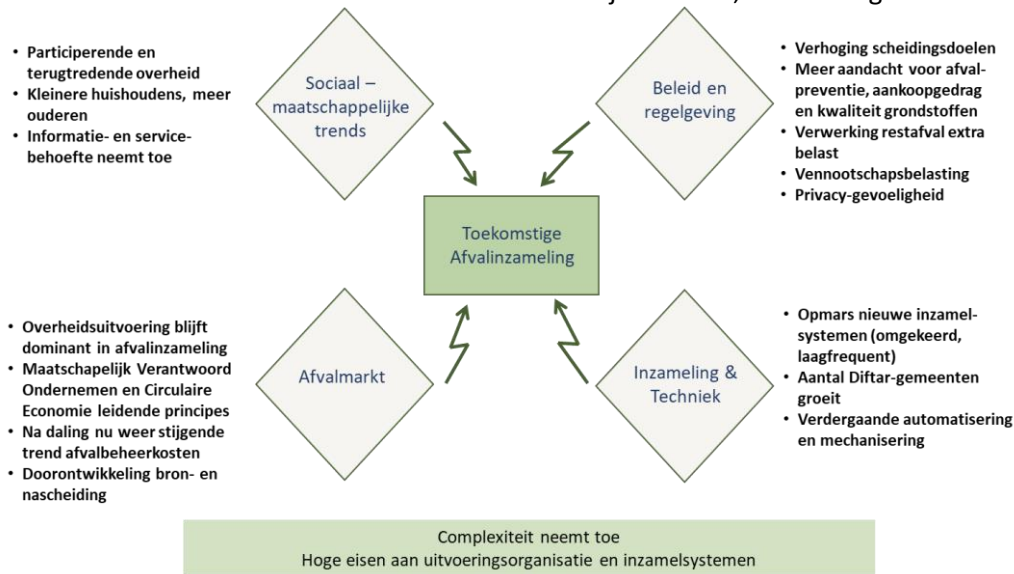
3. Kader en ontwikkelingen

Landelijk

- Grote mondiale uitdagingen: circulaire economie, tegengaan plastic soep in rivieren en oceanen.
- Op Europees niveau worden maatregelen voorbereid voor de preventie van plastic afval, waar o.a. maatregelen als een verbod op plastic tasjes of op bepaalde plastic voorwerpen voor eenmalig gebruik waar een alternatief voor is deel van uitmaken.
- Ambitieuze landelijke doelen: 75% afvalscheiding en maximaal 100 kg restafval per inwoner in 2020, verdere daling naar 30 kg in 2025.
- Verhoging verbrandingsbelasting in 2019 met ruim 237% naar € 31,39 per ton (was in 2018 nog € 13,21 per ton). Zonder aanvullende maatregelen zullen de afvalbeheerkosten daardoor met circa € 6 per aansluiting stijgen.
- Opmars nieuwe inzamelsystemen en Diftar (=prijsprikkel), bijna 50% van de Nederlandse gemeenten kent een vorm van Diftar. Naast verbetering van de

bronscheiding, zit er ook ontwikkeling in de prestaties van nascheiding, met name bij plastic, blik en drinkpakken.

- Toenemende informatie- en servicebehoefte bij inwoners, meer vraag naar maatwerk.

Regionaal/lokaal

- CAW-gemeenten en HVC zijn op weg naar een nieuwe, eigentijdse en transparante en individuele dienstverleningsovereenkomst. Vaststelling is voorzien in het tweede kwartaal van 2019. Ingezet wordt op substantieel lagere tarieven en op meer maatwerk en stuurmogelijkheden voor de gemeente. Als gevolg hiervan komt er mogelijk ook een andere samenwerkingsvorm voor de intergemeentelijke samenwerking op het afvaldossier. Voor de zomer is hier binnen het CAW een onderzoek naar gestart.
- De drie trajecten (DVO, GPP en samenwerkingsvorm) worden in samenhang opgepakt. De West-Friese gemeenten stemmen de inhoud van de GGP's onderling op elkaar af. Op die manier kan er van elkaar worden geleerd. Ook wordt er gewerkt met hetzelfde format.
- De verrommeling van het straatbeeld is een issue onder inwoners. Dit onderwerp moet meegenomen worden in het GPP.
- Binnenkort wordt het thema duurzaamheid nader uitgewerkt en komt het op de politieke agenda van Koggenland. Het GGP heeft, met afval en grondstoffen, raakvlakken met dit programma. Gelet op de voortgang is het niet mogelijk om het GGP op te nemen in dit programma.
- In het coalitieakkoord is de uitvoering van een onderzoek naar bron- en nascheiding opgenomen. In dit GGP-traject wordt hier invulling aan gegeven (zie bij scenario's).

4. Plan van aanpak en inrichting proces

Stappen

Hieronder zijn de te doorlopen stappen aangegeven met daarbij de globale tijdplanning.

De planning gaat uit van behandeling van de keuzenotitie begin 2019 in de Raad. De keuzenotitie bevat achtergrondinformatie en de resultaten van de scenario-analyse. Daarnaast wordt in de keuzenotitie een voorzet gedaan voor ambitiebepaling en inhoudelijke en financiële kaders voor het in stap 4 uit te werken uitvoeringsprogramma.

Scenario's

Het gemeentebestuur bepaalt in stap 3 met behulp van de afvaldriehoek het ambitieniveau en de doelen van het grondstoffenplan. Gezocht wordt naar een voor Koggenland passende balans tussen service, afvalscheiding en kosten. In stap 2 worden een aantal toekomstscenario's geschetst en globaal doorgerekend om gevoel te krijgen bij effecten en consequenties van keuzes:

- Vanuit de **invalshoek afvalscheiding** zal bijvoorbeeld in beeld worden gebracht welke maatregelen nodig zijn om onder de 100 kg restafval te komen en wat de consequenties daarvan zijn voor het service- en kostenniveau. Ervaringen elders geven aan dat financiële prikkels (diftar, zie hiervoor bij paragraaf 3) of grotere systeemwijzigingen zoals het omgekeerd inzamelen (inzamelen restafval via ondergrondse verzamelcontainers, grondstoffen aan huis) een impuls kunnen geven aan de afvalscheiding en verlaging van de kosten. Maar ook optimalisatie van bestaande systemen, waaronder een minicontainer voor oudpapier en extra inzet op communicatie en afvalcoaching kunnen een positief effect hebben. Dit soort maatregelen wordt in de scenariostudie betrokken.
- Vanuit de **invalshoek service** wordt gezocht naar mogelijkheden om het voorzieningenniveau op een hoger plan te brengen. Daarbij komen opties als het verhogen van de inzamelfrequentie van restafval en/of plastic, blik en drinkpakken aan bod, extra haalservice voor specifieke groepen (ouderen, minder validen) evenals het verruimen van openingstijden van de afvalbrengrstations. Ook worden de mogelijkheden en consequenties van nascheiding onderzocht (zie hieronder), waarbij de impact op kosten en afvalscheiding in beeld wordt gebracht.
- Vanuit de **invalshoek kosten** wordt gezocht naar mogelijkheden om de afvalbeheerkosten te verlagen. Naast invoering van een prijsprikkel komen, onder meer in het kader van de nieuwe DVO, ook maatregelen in beeld die tot een kostenbesparing

kunnen leiden (efficiëntere inzameling). De effecten die dit soort maatregelen hebben op de service en afvalscheiding worden hierbij ook uitgewerkt.

Voorbeelden van maatregelen die in de scenariostudie worden meegenomen:

- verhogen van de inzamelfrequentie (bijv bij restafval & plastic, blik en drinkverpakkingen)
- restafval op afstand in ondergrondse containers (het zogenaamde omgekeerd inzamelen)
- extra inzet op gedragsbeïnvloeding (communicatie, coaching en handhaving)
- nascheiding (als zelfstandige optie voor bijvoorbeeld plastic, blik en drinkverpakkingen of als aanvullende optie, naast bronscheiding)
- invoeren van een systeem met financiële prikkels (bijvoorbeeld diftar)
- het belonen van het aanbieden van grondstoffen.

Dit zijn slechts voorbeelden. De gemeente stelt ten behoeve van de scenarioberekening en bij de invulling van het grondstoffenplan een eigen maatregelpakket samen.

Interactie en participatie

De gemeente hecht waarde aan een zorgvuldig proces en wil graag dat inwoners worden betrokken bij de opstelling van het GGP. Dat is belangrijk voor het draagvlak en werkt door in de inhoudelijke kwaliteit. De interactie met inwoners vindt als volgt plaats:

- De houding van inwoners, ten aanzien van afvalscheiding en belang van service en kosten, wordt meegenomen in de keuzenotitie, zodat de Raad daar bij de ambitiebepaling rekening mee kan houden. Het belevingsonderzoek dat begin 2018 in CAW-verband is uitgevoerd geeft inzicht in hoe inwoners van Koggenland de afvalscheiding en dienstverlening beoordelen.
- Na de ambitiebepaling worden belangengroepen betrokken bij de uitwerking van het grondstoffenplan (stap 4). De precieze wijze waarop dit gaat plaatsvinden (bijvoorbeeld met een inwonersavond waar gericht bepaalde groepen/vertegenwoordigers voor worden uitgenodigd) wordt later ingevuld. Indien mogelijk wordt aansluiting gezocht bij het proces van de duurzaamheidsagenda.

De resultaten van de interactie worden op herkenbare wijze meegenomen in de documenten richting Raad (einde stap 2 en stap 4). Leden van de Raad worden ook uitgenodigd voor sessies met bewonersgroepen.

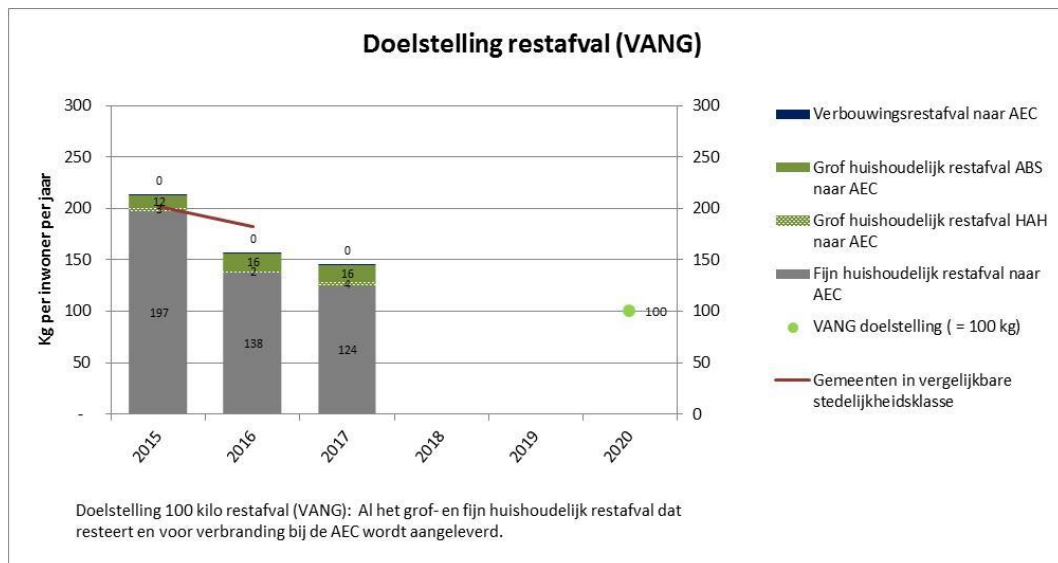
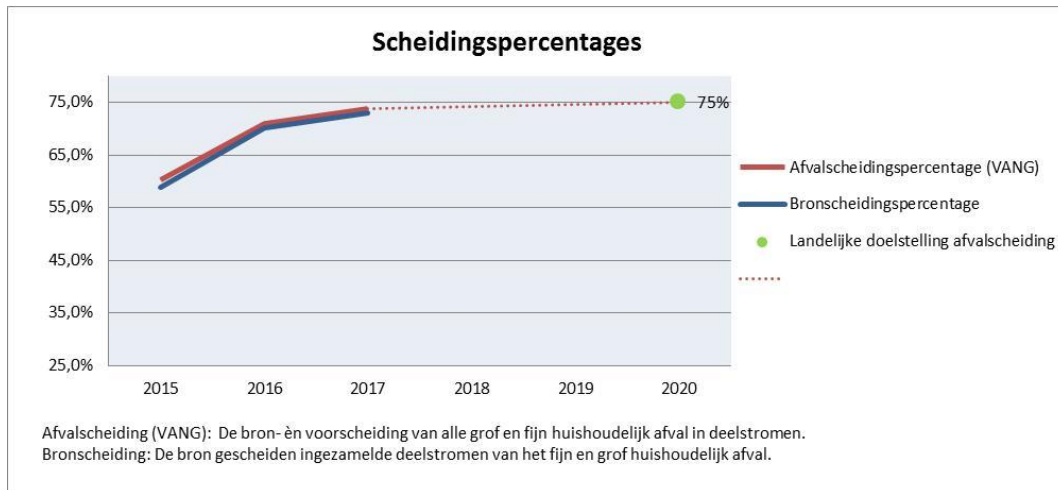
Projectorganisatie

Binnen de gemeente wordt een ambtelijke projectgroep samengesteld, die de opstelling van het GGP begeleidt. Deze bestaat uit:

- René Otter, beleidsmedewerker buitendienst;
- Ben Schopman, beleidsadviseur milieu/duurzaamheid;
- Astrid Schoo, communicatieadviseur;
- Gerard Harskamp, teammanager Openbare Ruimte;
- Krista Kok, beleidsadviseur HVC;
- Henk Mogezoomp, procesbegeleider Buiten Organisatieadvies.

Bijlage

Prestaties afvalscheiding Koggenland

AEC = Afval energiecentrale
 ABS = Afvalbrengrstation
 HAH = Huis aan huis

Het afvalscheidingspercentage is 74%. In totaal is de hoeveelheid restafval van 212 kilogram per inwoner in 2015 gedaald naar 144 kilogram per inwoner per jaar in 2017.

Toelichting VANG – huishoudelijk afval:

VANG staat voor Van Afval naar Grondstof. Het is een programma vanuit de rijksoverheid om gemeenten te helpen om de nodige stappen te zetten naar een circulaire economie. Gekoppelde doelstellingen aan dit programma zijn:

- 75% afvalscheiding huishoudelijk afval in 2020.
Goed gescheiden afval is makkelijker te recyclen dan afval dat niet wordt gescheiden.
- 100 kilogram restafval per inwoner in 2020.
Als afval goed gescheiden wordt, zal ook het restafval per inwoner dalen.
- 30 kilogram restafval per inwoner in 2025.

Samenstelling fijn huishoudelijk afval 2017

Onderstaande figuur laat zien wat de samenstelling is van het fijn huishoudelijk restafval in de gemeente Koggenland. Dit laat zien hoeveel grondstoffen er nog in het fijn huishoudelijk restafval zitten op basis van volume en gewicht.

Voor de gemeente Koggenland is er nog voldoende potentieel voor verbetering. In het restafval bevindt zich nog een flink aandeel grondstoffen. Door deze grondstoffen via diverse maatregelen gescheiden in te zamelen kunnen de prestaties van de gemeente Koggenland op het gebied van de landelijke VANG-doelstellingen verder worden verbeterd.